

Fylkesmennene
Kommunene

Postadresse: Postboks 8140 Dep.
NO-0033 Oslo, Norway
Besøksadresse: Stortingsgt. 28

Telefon: +47 24 13 10 00
Telefaks: +47 24 13 10 05
E-post: postmottak@slf.dep.no
Web: www.slf.dep.no

Kontaktperson: Nanna Bergan
Vår dato: 26.03.03
Vår referanse: Rundskriv 17/2003
Rundskrivet erstatter: M-54/95 fra Landbruksdepartementet

Foretaksregisteret: NO 981 544 315 MVA
Bankkonto: 7694 05 02280

Vedlegg:
Kopi til: Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukalag
Landbruksdepartementet, Landbrukspolitisk avd.
Landbrukets Forsøksringer
Jordforsk
Planteforsk
Institutt for Tekniske fag, NLH
Institutt for Jord- og vannfag, NLH
Institutt for Plantefag, NLH

Retningslinjer til forskrift om gjødslingsplanlegging

Statens landbruksforvaltning har fått flere spørsmål om praktisering av forskrift om gjødslingsplanlegging. Gjeldende forskrift er fastsatt 01.07.99, og den er sist endret 24.06.02. Forskriften finnes på vår hjemmeside og kan hentes derfra. Adressen er www.slf.dep.no (gå til publikasjoner/forskrifter).

1 Kommentarer til forskrift om gjødslingsplanlegging

Til § 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for alle foretak som disponerer jordbruksareal med planteproduksjon, og som har rett til produksjonstilskudd i jordbruket.

For å ha rett til produksjonstilskudd, må foretaket ha søkt om og oppfylle vilkårene for å motta produksjonstilskudd. Foretak som av ulike årsaker får beregnet utbetalingen av produksjonstilskudd til kr 0,-, omfattes likevel av forskrift om gjødslingsplanlegging.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 1

Hovedregelen er at det skal utarbeides årlig gjødslingsplan før hver vekstsesong for alle foretak.

Foretak som disponerer mindre enn 5 gjødseldyrenheter

For foretak som disponerer mindre enn 5 gjødseldyrenheter (GDE), og som har en enkel driftsform, liten variasjon i arealbruken eller ekstensiv driftsform, slik at gjødslingsbehovet

varierer svært lite for de enkelte skiftene fra år til år, kan kommunen etter søknad fra foretaket forhåndsgodkjenne at gjødslingsplanen varer i inntil 5 år. Innvilgelse av flerårig plan betyr ikke automatisk at planen kan gjelde for 5 år, men inntil 5 år. Kommunen må vurdere hvor mange år det er forsvarlig at planen kan gjelde for.

For at kommunen skal kunne foreta en kvalitetsmessig god vurdering av muligheten for å innvilge flerårig plan, må det sammen med søknaden fra foretaket foreligge en gjødslingsplan. Flerårig plan kan bare godkjennes under forutsetning av at det ikke skjer vesentlige driftsendringer i løpet av perioden.

Eksempler på driftsformer hvor det er liten variasjon i gjødslingsbehovet på det enkelte skifte fra år til år, kan være:

- ensidig kornproduksjon med én art,
- frukt- og bærfelt,
- ensidig grasproduksjon med mye varig grasmark.

Ekstensiv driftsform i forhold til flerårige planer betyr bl.a. at gjødslinga normalt ikke skal overstige 75 % av normgjødslinga.

For enkelte foretak kan det være aktuelt med flerårige gjødslingsplaner for deler av det disponible jordbruksarealet.

Kommunene skal generelt være restriktive med å godkjenne flerårige planer. Det skjer ofte endringer hvert år, som tilsier at årlig gjødslingsplan er nødvendig.

I tillegg til å vurdere driftsformen, må også kommunen vurdere forurensningsfaren og om det er spesielt sårbare vassdrag eller lignende i området. Dette kan være forhold som gjør at kommunen skal være mer restriktiv med å godkjenne flerårige gjødslingsplaner.

Varigheten på planen skal bestemmes ut ifra tiltenkt produksjon eller bruk av arealene. Hvis produksjonen eller bruken av arealene endres før planperiodens slutt, må gjødslingsplanen revideres. Dette gjelder både for ettårige og flerårige planer.

Foretak som disponerer mer enn 5 gjødseldyrenheter

Bedre utnyttelse av husdyrgjødsel er i mange tilfeller det største potensialet for å få til en riktigere gjødsling. For foretak med mer enn 5 GDE, kreves det årlige planer. Kommunen kan ikke godkjenne flerårige planer for foretak med mer enn 5 GDE.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 2

Vekster som står oppført i gjødslingsplanen skal samsvare med reell skifteinndeling pr 31.07. Hvis for eksempel planlagt vekst på et skifte er potet, mens det i stedet er sådd korn, skal gjødslingsplanen justeres fra potet til korn for dette skiftet.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 3

Representative jordprøver skal i hovedsak tas hvert 4.-8. år. Der hvor det er tatt grundige jordprøver, og hvor det er erfaring for at analyseresultatene endrer seg lite, kan det være

tilstrekkelig med stikkprøver hvert 4.-8. år. Hvis stikkprøvene viser vesentlig endring i analyseresultatene, må jordprøvetakinga gjøres mer grundig igjen. Moldinnhold er for eksempel noe som endrer seg svært lite over tid, og som det derfor ikke er nødvendig å analysere for så ofte som hvert 4.-8. år.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 4

Foretaket må ha fullstendig oversikt over disponibel mengde husdyrgjødsel, slam og annen organisk gjødsel. Dette må fordeles på jordbruksarealet på en slik måte at effekten av de tilførte næringsstoffene blir god, og sånn at faren for forurensning begrenses mest mulig, jf. pkt. 2 nedenfor om forholdet til forskrift om husdyrgjødsel.

Det er ikke anledning til å bruke husdyrgjødsel, slam eller annen organisk gjødsel på annet areal enn det som er godkjent for respektive formål.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 5

Kartskissen skal tydelig vise skifteinndelingen. Det er viktig at den blir oppdatert med reelle vekster på skiftene pr. 31.07.

Etter høsting vil det være en fordel å notere oppnådd avling og hvilken gjødsling som er brukt. Dette vil lette neste års gjødslingsplanlegging.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 6

Dette er forhold som minimum skal vektlegges når gjødslingsbehovet skal bestemmes.

Til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 7

For å sikre en kontinuerlig vurdering av gjødslingsbehovet i vekstsesongen, må gjødslingsplanen justeres dersom forutsetningene har endret seg i forhold til da planen ble lagd. Dette kan være forhold som endra såtidspunkt, nitrogeninnhold i jorda, utvasking, osv.

Til § 4. Kontroll

Kontroll av gjødslingsplan er samordnet med kontroll av produksjonstilskudd. Kommunen skal undersøke om gjødslingsplan foreligger. Etter flere år med obligatorisk gjødslingsplan, bør kommunen nå i større grad stille krav til at planen er fullstendig og faglig forsvarlig.

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger om gjødslingsplan i søknad om produksjonstilskudd, og dette har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet, kan hele eller deler av produksjonstilskuddet som tilfaller foretaket, avkortes, jf. § 13 i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket.

Til § 5. Dispensasjon

Statens landbruksforvaltning, eller den Statens landbruksforvaltning gir myndighet, kan i særlige tilfeller dispensere fra forskriften. Statens landbruksforvaltning gir nå fylkesmannen myndighet til å dispensere fra forskriften i særlige tilfeller, jf. pkt. 4 i dette rundskrivet.

Kommunen kan etter søknad fra foretaket dispensere fra kravet om gjødslingsplan for foretak med jordbruksarealer som drives svært ekstensivt. Dette kan være aktuelt for foretak med varige grasarter. Gjødslinga skal være under 50 % av normgjødsling. Før en eventuell

dispensasjon kan gis, må kommunen gjøre en faglig vurdering av drift og bruk av gjødsel med grunnlag i en foreliggende gjødslingsplan.

Kommunen kan også dispensere for deler av foretakets jordbruksareal. For foretak med mer enn 5 GDE, kreves det alltid plan. Kommunen kan ikke gi fritak for gjødslingsplan for foretak med mer enn 5 GDE. Siden kommunen kan godkjenne flerårige planer, bør bare noen svært få foretak få fritak fra kravet om gjødslingsplan.

2 Forholdet til forskrift om husdyrgjødsel

Plan for bruk av husdyrgjødsel skal tilpasses arealets gjødslingsbehov. Hvis foretaket i praksis bare nytter deler av arealet til spredning av husdyrgjødsel, uten at dette følger gjødslingsplanen, skal det godkjente arealgrunnlaget for spredning av husdyrgjødsel reduseres tilsvarende, jf. forskrift om husdyrgjødsel. Kommunen bør føre strengest kontroll med arealene som ligger lengst vekk i forhold til arealene som ligger nærmest foretakets driftssenter.

3 Forholdet til søknad om produksjonstilskudd i jordbruket

På søknads- og registreringsskjema for produksjonstilskudd i jordbruket med registreringsdato 31.07 skal søkeren avgi egenerklæring for om foretaket har gjødslingsplan som er i samsvar med § 3 i forskrift om gjødslingsplanlegging, eller ikke.

Foretak som mangler gjødslingsplan eller som ikke har gjødslingsplan som er i samsvar med § 3 i forskrift om gjødslingsplanlegging, får avgrenset produksjonstilskuddet etter foretakets areal. For nærmere informasjon, se veiledningsheftet for produksjonstilskudd i jordbruket.

Foretak som har gjødslingsplan, skal krysse av for om denne er ettårig eller flerårig, og for flerårig plan hvor lenge planen varer. Foretaket må søke kommunen på forhånd om å få godkjent flerårig plan, jf. kommentarer til § 3. Gjødslingsplan, pkt. 1 ovenfor. Hvis kommunen ikke godkjenner flerårig plan, må foretaket få beskjed om det, slik at foretaket skaffer seg årlig plan til neste vekstsesong.

4 Nytt: Fylkesmannen kan dispensere fra forskrift om gjødslingplanlegging

Statens landbruksforvaltning gir nå fylkesmannen myndighet til å dispensere fra forskriften i særlige tilfeller, jf. § 5 i forskrift om gjødslingsplanlegging. Dette gjelder dispensasjoner ut over kommunens myndighet til å dispensere fra kravet om gjødslingsplan for foretak med jordbruksarealer som drives svært ekstensivt. Praktisering av forskriften, herunder omfang av dispensasjoner, må ikke gå ut over forskriftens formål.

Innen 15.11.03 skal alle foretak som mottar produksjonstilskudd i jordbruket, ha en miljøplan med bl.a. en gjødslingsplan som er i samsvar med forskrift om gjødslingsplanlegging. Den økte vektleggingen på miljøhensyn i jordbruksproduksjon, som

innføring av krav om miljøplan innebærer, tilsier at fylkesmannen bør være restriktiv med å dispensere fra forskriften.

Ved jordbruksoppgjøret 2003 vil det bli bestemt hvordan kravet om miljøplan skal være koblet til de ulike tilskuddsordningene. Dette innebærer at det også vil bli bestemt hvilke økonomiske konsekvenser manglende miljøplan skal ha. Det vil trolig bli aktuelt at den økonomiske reaksjonen ved manglende miljøplan samordnes med reaksjonen mot manglende gjødslingsplan.

Fylkesmannen skal ifm. årsrapportering bl.a. sende inn statistikk over dispensasjonssøknader, som er behandlet av fylkesmannen, jf. pkt. 3.1 i vårt brev av 17.12.02 til fylkesmannen om fordeling av midler knyttet til forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidler – statsbudsjettet 2003. Dette rapporteringskravet skal heretter også omfatte dispensasjonssøknader i tilknytning til forskrift om gjødslingsplanlegging.

Med hilsen
for Statens landbruksforvaltning

Bjørn Huso
seksjonssjef

Nanna Bergan
seniorkonsulent
direkte telefon: 24 13 10 29
e-mail: nanna.bergan@slf.dep.no